

Overweging 27e zondag door het jaar: Rechtvaardig beheer

Lezingen: Jesaja 5,2-7; Matteüs 21,33-43

8 oktober 2017

Joost Koopmans

Vandaag houdt Eindhoven zijn marathon en leiden niet alle wegen naar de plaats waar jij wilt zijn. Het is ook te merken op deze plek. Wees daarom extra welgekomen, u die wél gekomen bent om zondag te vieren.

Net als vorige week gaat het ook vandaag weer over de wijngaard, waarmee Gods wereldwijde Rijk wordt bedoeld: de aarde en haar bevolking. Wij hebben de aarde slechts te leen gekregen; wij zijn de beheerder van Gods schepping. Vandaag houden we een tussentijdse evaluatie: hoe doen wij het als beheerders?

In de eerste Lezing laat de profeet Jesaja Gods' teleurstelling doorklinken over de mensen die van de aarde een zootje hebben gemaakt. Enkel wilde vruchten heeft de wijngaard voortgebracht, terwijl wij haar in pacht hebben gekregen om er een vruchtbare plek van te maken. De mensheid neigt er steeds weer toe om de aarde en haar bewoners als haar bezit te beschouwen.

En Jezus heeft daarbij, in de parabel die we vandaag lezen, vooral het gezag op het oog: de hogepriesters, de oudsten en de Farizeeën. Zij kennen de Schrift en de oproep van de profeten tot gerechtigheid. Maar daar praten ze niet meer over. Ze hebben zich bevoorrechte posities verworven, het gaat hen om hun eigen macht. Daar hangen ze zó aan, dat ze geen oog meer hebben voor de mensen, voor wie ze zijn aangesteld. Het lijkt er eerder op dat die mensen er zijn voor hen. In plaats van pachters voelen ze zich eigenaars van de wijngaard, en daarop geeft Jezus hen profetische kritiek.

Het is een herhaling van zetten, heel de geschiedenis door. Mensen neigen er steeds weer naar toe de wereld en haar bewoners als hun bezit te beschouwen. Zo ontstaan er verschillen tussen rijken en armen, goeden en slechten, wij en zij: die vervloekte tweedeling waardoor samenleven en samen verder onmogelijk wordt gemaakt.

Keer op keer, met eindeloos, bijna naïef geduld, stuurt God dan zijn profeten op pad om de mensen daarop aan te spreken, onrecht aan te klagen, het visioen levend te houden van een wereld waarin Gods bedoelingen wel werkelijkheid kunnen worden.

De eeuwen door zijn profeten afgewezen en zelfs mishandeld. En nu, met Jezus, is die lijn op een dieptepunt gekomen. Hij, de zoon van de eigenaar, vat nog één keer alles samen wat de knechten gezegd en

gedaan hebben. Hij is de laatst uitgestoken hand. En kijk, de pachters, de leiders van het volk slaan die hand weg. Ze wijzen ook deze profeet uit Nazareth af, omdat hun eigen macht op het spel staat. Ze deinzen voor niets terug en vermoorden hem! Een verbijsterend verhaal, maar helaas maar al te herkenbaar. Zo gaat het namelijk ook in onze wereld.

Mensen beschouwen elkaar maar al te vaak als eigendom, als middel tot een doel. Voorbeelden genoeg: de een zwijgt de ander die niet in zijn kraam past, dood of pest hem dood. Net zolang tot die ene er niet meer is, en de ander het alleen voor het zeggen heeft.

Dat doen de mensen ook met de aarde. De aarde vermoorden, er zo mee bezig zijn voor eigengewin, dat velen onder rampen gebukt gaan.

Dat kun je ook met God doen: Hem doodzwijgen. En tenslotte constateren dat je autonoom bent en denken dat je het alléén voor het zeggen hebt: een goddeloze samenleving.

Zo doen de pachters: ze schakelen de tegenpartij uit en hebben het rijk alleen "Na ons de zondvloed"...

Een pessimistisch verhaal ... ja, maar de dreigende woorden op het eind: "Het Rijk Gods zal jullie ontnomen worden en gegeven aan een volk dat wel vruchten voortbrengt" opent perspectieven. Wie is dat volk? Zijn dat de volgelingen van de vermoorde Jezus van Nazareth? Na 20 eeuwen Christendom lijkt het de vraag of christenen het nieuwe volk zijn dat de vruchten van het Rijk Gods opbrengt. Laten we bescheiden zijn. We kennen onze geschiedenis. Het hele verhaal van het Nieuwe Testament lezend, blijkt dat volk uit randfiguren te bestaan: de tollenaars, de publieke vrouwen, de zwervers

Kortom: de niet-geslaagden, de laatsten, de mensen op wie wordt neergekeken. Ik zou er zelf niet opgekomen zijn! Maar Jezus beoordeelt hen niet op hun zwakke kanten. Zijn uitnodiging om met hem mee te doen geldt voor iedereen. Ieder mens is geroepen om vruchten voort te brengen. De manier waarop Jezus dat verkondigt slaat blijkbaar aan bij randfiguren. De leiders haken af: ze hebben Jezus niet nodig, en het volk van de straat neemt de uitnodiging aan, en dat bevrijdt hen van hun zonden.

Zo gaat het koninkrijk door, met gewone, lage mensen: de laatsten worden de eersten. Zij hebben de wijngaardenier wel nodig! Het Rijk van God zal ook aan ons gegeven worden:

- als wij mensen niet als eigendom beschouwen, maar liefde en geduld voor elkaar opbrengen;

- als wij niet naar willekeur beschikken over de aarde, maar onszelf zien als Gods medewerkers in het scheppingsverhaal;
- als wij ook ons eigen lichaam en onze eigen talenten niet verkwanselen of alleen maar gebruiken voor eigen genot, maar inzetten voor elkaars geluk.

Dan zullen wij vruchten dragen, en brengen wij Gods Koninkrijk dichterbij, tot geluk van onszelf en velen!